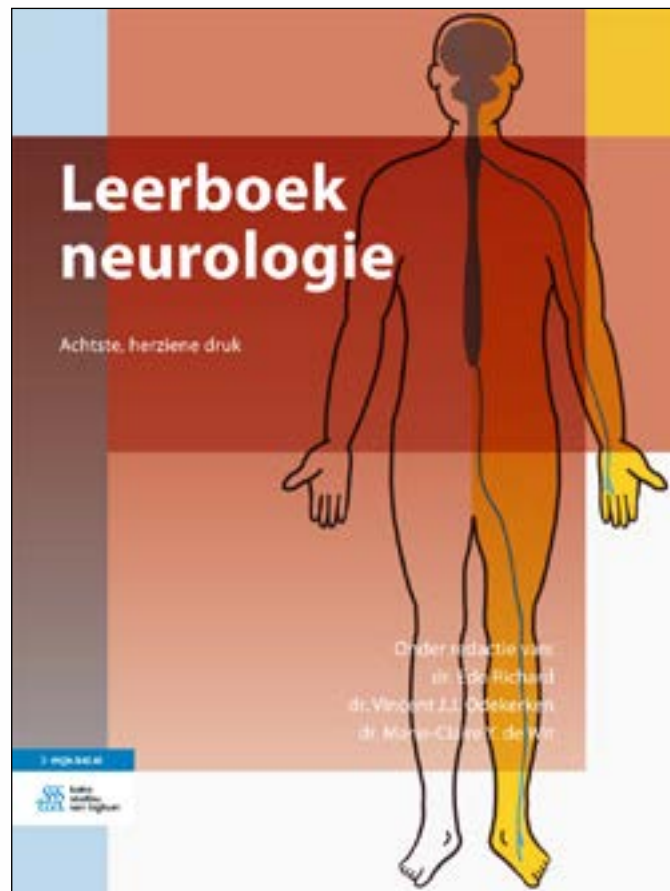

Leerboek neurologie

Hoofdstuk 11 – Hoofdpijn

Vraag 1 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (1)

Een 46-jarige bibliothecaresse heeft sinds haar puberteit aanvallen van hoofdpijn die enkele uren tot een dag duren. De frequentie varieerde in de loop der jaren van ongeveer één keer per vier maanden tot één keer per maand. De aanvallen worden soms voorafgegaan door zich langzaam in het gezichtsveld uitbreidende schitterende lichtjes. Vaak gaan ze gepaard met misselijkheid. Het afgelopen jaar is de aanvalsfrequentie veel hoger geworden en heeft ze bovendien een meer continue hoofdpijn. Uit het hoofdpijndagboek dat patiënte bijhoudt, blijkt dat ze de laatste maanden vrijwel dagelijks hoofdpijn heeft, soms met en soms zonder misselijkheid en overgevoeligheid voor licht en geluid. Ook blijkt ze vijf tot zes dagen per week paracetamol te gebruiken, en vijf koppen koffie per dag te drinken. Bij welke diagnose past het vroegere aanvalspatroon het beste?

Vraag 2 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (2)

Een 46-jarige bibliothecaresse heeft sinds haar puberteit aanvallen van hoofdpijn die enkele uren tot een dag duren. De frequentie varieerde in de loop der jaren van ongeveer één keer per vier maanden tot één keer per maand. De aanvallen worden soms voorafgegaan door zich langzaam in het gezichtsveld uitbreidende schitterende lichtjes. Vaak gaan ze gepaard met misselijkheid. Het afgelopen jaar is de aanvalsfrequentie veel hoger geworden en heeft ze bovendien een meer continue hoofdpijn. Uit het hoofdpijndagboek dat patiënte bijhoudt, blijkt dat ze de laatste maanden vrijwel dagelijks hoofdpijn heeft, soms met en soms zonder misselijkheid en overgevoeligheid voor licht en geluid. Ook blijkt ze vijf tot zes dagen per week paracetamol te gebruiken, en vijf koppen koffie per dag te drinken. Zijn er behalve het aanvalspatroon nog andere argumenten voor een bepaalde diagnose?

Hoofdstuk 11 – Hoofdpijn

Vraag 3 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (3)

Een 46-jarige bibliothecaresse heeft sinds haar puberteit aanvallen van hoofdpijn die enkele uren tot een dag duren. De frequentie varieerde in de loop der jaren van ongeveer één keer per vier maanden tot één keer per maand. De aanvallen worden soms voorafgegaan door zich langzaam in het gezichtsveld uitbreidende schitterende lichtjes. Vaak gaan ze gepaard met misselijkheid. Het afgelopen jaar is de aanvalsfrequentie veel hoger geworden en heeft ze bovendien een meer continue hoofdpijn. Uit het hoofdpijndagboek dat patiënte bijhoudt, blijkt dat ze de laatste maanden vrijwel dagelijks hoofdpijn heeft, soms met en soms zonder misselijkheid en overgevoeligheid voor licht en geluid. Ook blijkt ze vijf tot zes dagen per week paracetamol te gebruiken, en vijf koppen koffie per dag te drinken.

Bij welke diagnose past het recente patroon van de hoofdpijn het beste?

Vraag 4 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (4)

Een 46-jarige bibliothecaresse heeft sinds haar puberteit aanvallen van hoofdpijn die enkele uren tot een dag duren. De frequentie varieerde in de loop der jaren van ongeveer één keer per vier maanden tot één keer per maand. De aanvallen worden soms voorafgegaan door zich langzaam in het gezichtsveld uitbreidende schitterende lichtjes. Vaak gaan ze gepaard met misselijkheid. Het afgelopen jaar is de aanvalsfrequentie veel hoger geworden en heeft ze bovendien een meer continue hoofdpijn. Uit het hoofdpijndagboek dat patiënte bijhoudt, blijkt dat ze de laatste maanden vrijwel dagelijks hoofdpijn heeft, soms met en soms zonder misselijkheid en overgevoeligheid voor licht en geluid. Ook blijkt ze vijf tot zes dagen per week paracetamol te gebruiken, en vijf koppen koffie per dag te drinken.

Is 'chronische spanningshoofdpijn' jouw uiteindelijke diagnose?

Hoofdstuk 11 – Hoofdpijn

Vraag 5 Doffe pijn in het hoofd (1)

Een 76-jarige gepensioneerde garnalenvisser die nooit hoofdpijn had, heeft sinds een week een continue doffe pijn in het hoofd. Hij legt beide handen rond zijn hoofd om aan te geven waar het zit. Hij voelt zich ook niet zo goed en gaat de hele week al vroeg naar bed. Bij algemeen lichamelijk en neurologisch onderzoek zijn er geen afwijkingen, behalve een bijna genezen wondje op zijn voorhoofd. Hij heeft een dag of tien geleden zijn hoofd gestoten aan het keukenkastje.

Bij neurologisch onderzoek zijn er geen afwijkingen. De lichaamstemperatuur is normaal.

Denk je hierbij aan een primair hoofdpijnsyndroom of aan symptomatische hoofdpijn? Wat is het argument voor jouw keuze?

Vraag 6 Doffe pijn in het hoofd (2)

Een 76-jarige gepensioneerde garnalenvisser die nooit hoofdpijn had, heeft sinds een week een continue doffe pijn in het hoofd. Hij legt beide handen rond zijn hoofd om aan te geven waar het zit. Hij voelt zich ook niet zo goed en gaat de hele week al vroeg naar bed. Bij algemeen lichamelijk en neurologisch onderzoek zijn er geen afwijkingen, behalve een bijna genezen wondje op zijn voorhoofd. Hij heeft een dag of tien geleden zijn hoofd gestoten aan het keukenkastje.

Bij neurologisch onderzoek zijn er geen afwijkingen. De lichaamstemperatuur is normaal.

Aan welke aandoening(en) denk je, en waarom?

Hoofdstuk 11 – Hoofdpijn

Vraag 7 Plotselinge hevige hoofdpijn (1)

Tijdens zijn werk op een assurantiekantoor krijgt een 43-jarige man plotseling zeer hevige hoofdpijn. Een collega brengt hem naar de dokter. Hij is niet buiten bewustzijn geweest, is niet misselijk en braakt niet. De pijn zit niet op een specifieke plaats in het hoofd. Hij heeft misschien één keer per jaar een dag hoofdpijn, verder heeft hij nooit iets gemankeerd. De bloeddruk is 160/100 mmHg. Er zijn geen andere afwijkingen.

Denk je hierbij aan een primair hoofdpijnsyndroom of aan symptomatische hoofdpijn? Wat is het argument voor jouw keuze?

Vraag 8 Plotselinge hevige hoofdpijn (2)

Tijdens zijn werk op een assurantiekantoor krijgt een 43-jarige man plotseling zeer hevige hoofdpijn. Een collega brengt hem naar de dokter. Hij is niet buiten bewustzijn geweest, is niet misselijk en braakt niet. De pijn zit niet op een specifieke plaats in het hoofd. Hij heeft misschien één keer per jaar een dag hoofdpijn, verder heeft hij nooit iets gemankeerd. De bloeddruk is 160/100 mmHg. Er zijn geen andere afwijkingen.

Aan welke aandoening(en) denk je vooral, en waarom?

Hoofdstuk 11 – Hoofdpijn

Vraag 9 Plotselinge hevige hoofdpijn (3)

Tijdens zijn werk op een assurantiekantoor krijgt een 43-jarige man plotseling zeer hevige hoofdpijn. Een collega brengt hem naar de dokter. Hij is niet buiten bewustzijn geweest, is niet misselijk en braakt niet. De pijn zit niet op een specifieke plaats in het hoofd. Hij heeft misschien één keer per jaar een dag hoofdpijn, verder heeft hij nooit iets gemankeerd. De bloeddruk is 160/100 mmHg. Er zijn geen andere afwijkingen.

Komt een dergelijke acute hevige hoofdpijn ook voor zonder bekende oorzaak?

Hoofdstuk 11 – Hoofdpijn

Feedback

Vraag 1 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (1)

De frequentie van een paar keer per jaar tot maandelijks, en een aanvalsduur van uren tot een dag past het beste bij migraine (zie tabel 11.1).

Vraag 2 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (2)

De visuele verschijnselen voorafgaand aan een aanval, de combinatie met misselijkheid en de overgevoeligheid voor licht en geluid passen bij migraine (zie figuur 11.1 en tabel 27.2).

Vraag 3 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (3)

Chronische spanningshoofdpijn (zie tabel 11.1).

Vraag 4 Vrijwel dagelijkse hoofdpijn (4)

Als je alleen naar het patroon kijkt, zou die diagnose correct zijn. Er is echter ook nog een context: het is duidelijk dat patiënte tevoren *migraine* had; verder gebruikt ze veel pijnstillers en koffie. Een beter diagnose is dan *chronische dagelijkse hoofdpijn*, waarschijnlijk geïnduceerd door het overmatig gebruik van analgetica en koffie. Met uitleg hierover, gevolgd door het staken van de analgetica en het verminderen van de koffieconsumptie, is na acht weken de hoofdpijn langzaam minder geworden en is het oude patroon van ongeveer een aanval per maand teruggekeerd (zie par. 11.5 Lang bestaand: in episoden of continu en par. 27.4.2).

Vraag 5 Doffe pijn in het hoofd (1)

Patiënt (76) heeft nu voor het eerst in zijn leven hoofdpijn. Daarmee is een primair hoofdpijnsyndroom (migraine, spanningshoofdpijn, clusterhoofdpijn e.d.) uitgesloten (zie par. 11.2.2).

Vraag 6 Doffe pijn in het hoofd (2)

De algehele malaise zonder koorts en zonder uitvalsverschijnselen zou bij een patiënt van deze leeftijd goed kunnen passen bij een arteriitis temporalis (zie tabel 11.2). Gezien het wondje op zijn voorhoofd zou je ook aan een chronisch subduraal hematoom kunnen denken, dat bij ouderen na een relatief licht hoofdtrauma kan ontstaan en niet met uitvalsverschijnselen gepaard hoeft te gaan (zie par. 21.3.5).

Vraag 7 Plotselinge hevige hoofdpijn (1)

Bij het peracut ontstaan van hevige hoofdpijn moet je altijd aan een symptomatische hoofdpijn denken, ook bij patiënten die bekend zijn met een primair hoofdpijnsyndroom. Bij deze patiënt is dat laatste trouwens niet het geval: 'misschien één keer per jaar een dag hoofdpijn' is onvoldoende voor een bepaald hoofdpijnsyndroom (zie tabel 11.2).

Vraag 8 Plotselinge hevige hoofdpijn (2)

Bij plotselinge hevige hoofdpijn, ongeacht de omstandigheden waaronder deze is ontstaan, moet je vooral aan een subarachnoïdale bloeding denken. Van de in figuur 11.2 genoemde oorzaken van kort bestaande acute hoofdpijn zonder andere klachten komt deze het meeste voor (zie ook par. 20.3.1).

Vraag 9 Plotselinge hevige hoofdpijn (3)

Er is een idiopathische vorm van acute hevige hoofdpijn die 'donderslaghoofdpijn' heet. De diagnose mag alleen gesteld worden als andere oorzaken zijn uitgesloten (zie par. 11.5 Kort bestaand: acuut zonder andere klachten).